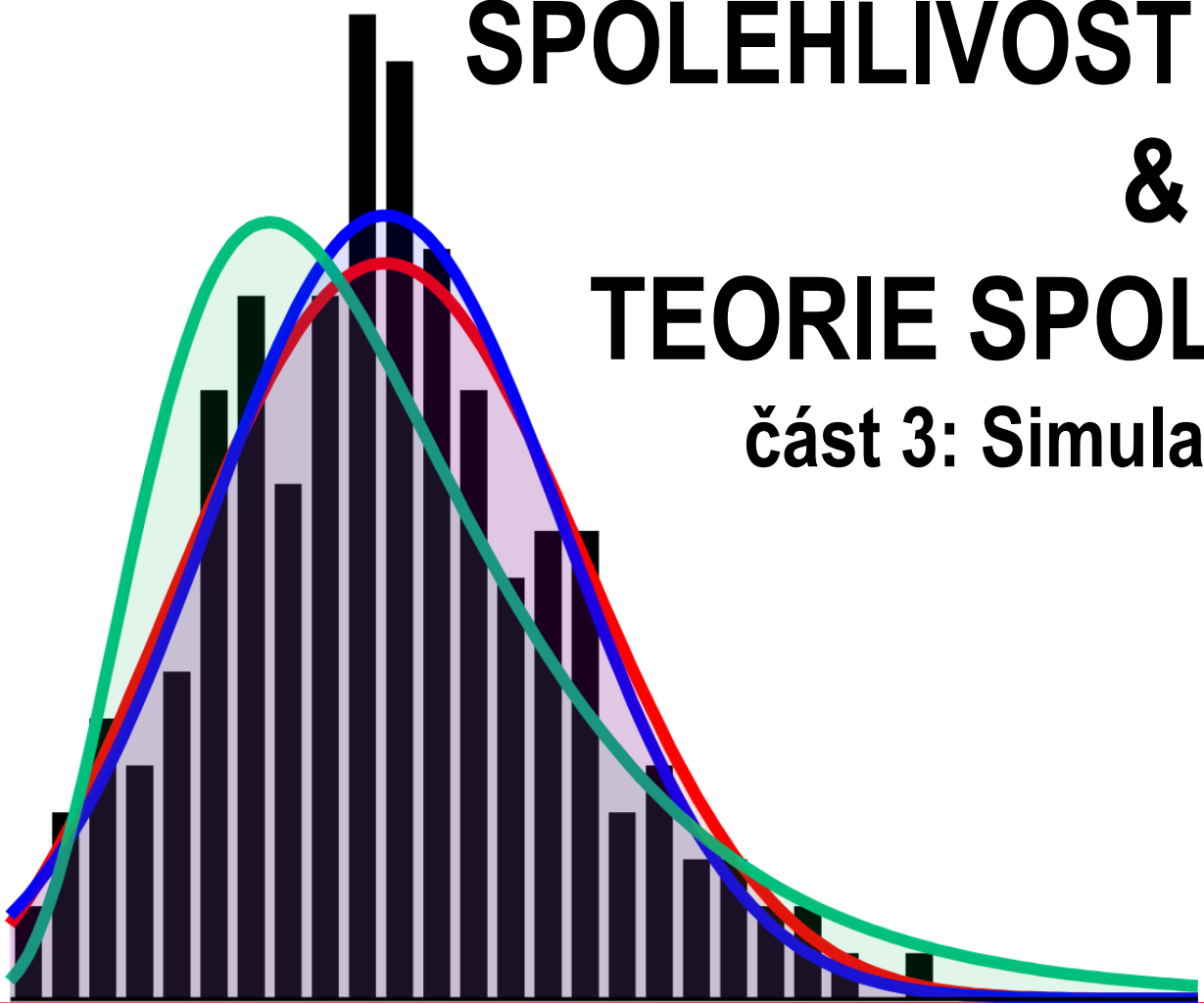

SPOLEHLIVOST KONSTRUKCÍ & TEORIE SPOLEHLIVOSTI

část 3: Simulační metody

Drahomír Novák
Jan Eliáš

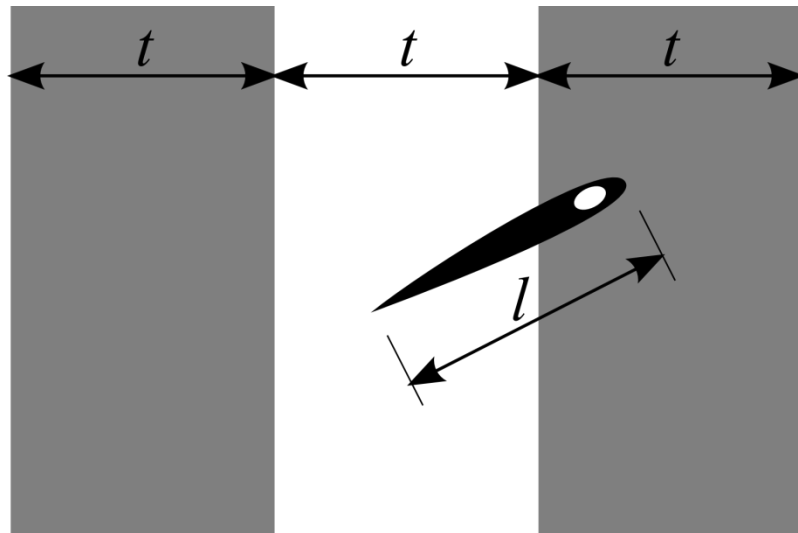
část 3 Simulační metody

Buffonova jehla (18. století)

- přímky o vzdálenosti t
- pravděpodobnost** že jehla délky l překříží přímku je (pokud $l \leq t$)

$$p = \frac{2l}{t\pi}$$

Obrázek 2. Jehla křížící přímku

- házel jehlu N_{sim} krát, pravděpodobnost p je počet hodů s překřížením dělený N_{sim}
- umožňuje to odhad π

Obrázek 1. Georges-Louis Leclerc, Comte de Buffon

Metoda Monte Carlo

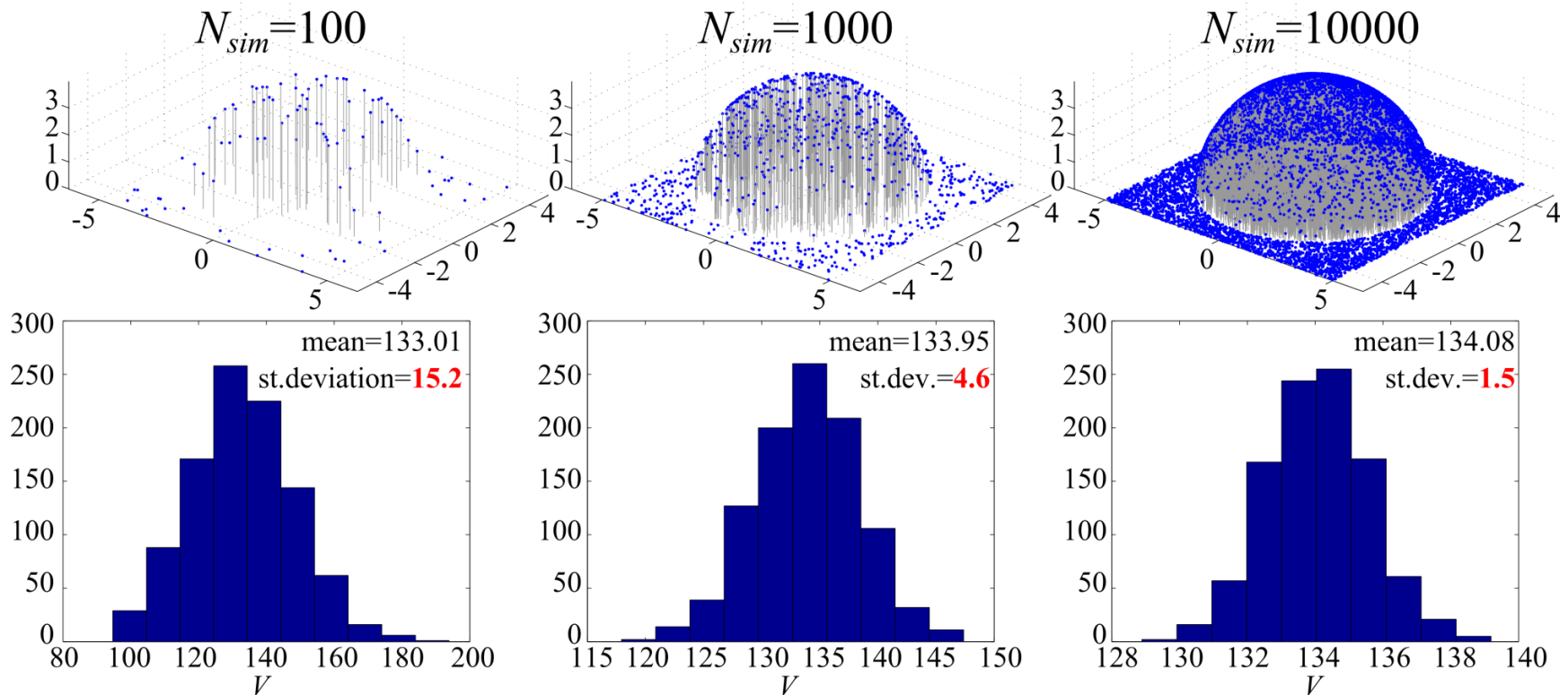
- metoda Monte Carlo poskytuje **přibližné řešení** rozmanitých matematických problému prováděním statistických experimentů na počítači
- chyba klesá lineárně s $\sqrt{1/N_{sim}}$, kde N_{sim} je počet simulací (virtuálních experimentů)
- například se používá pro **numerické odhady integrálů**
- generuje N_{sim} vstupních hodnot $\mathbf{x}_i$ v objemu V_{sim}
- numerická integrace se pak provede následovně

$$\int_{V_{sim}} f(\mathbf{x})d\mathbf{x} = \frac{V_{sim}}{N_{sim}} \sum_{i=1}^{N_{sim}} f(\mathbf{x}_i)$$

Příklad integrace metodou MC

- objem polokoule – funkce $z = \sqrt{4^2 + x^2 - y^2}$
- body generovány na oblasti $x \in \langle -5,5 \rangle$ $y \in \langle -5,5 \rangle$, $V_{sim} = 100$
- teoretické řešení $V = 4/6\pi r^3 = 134.04$

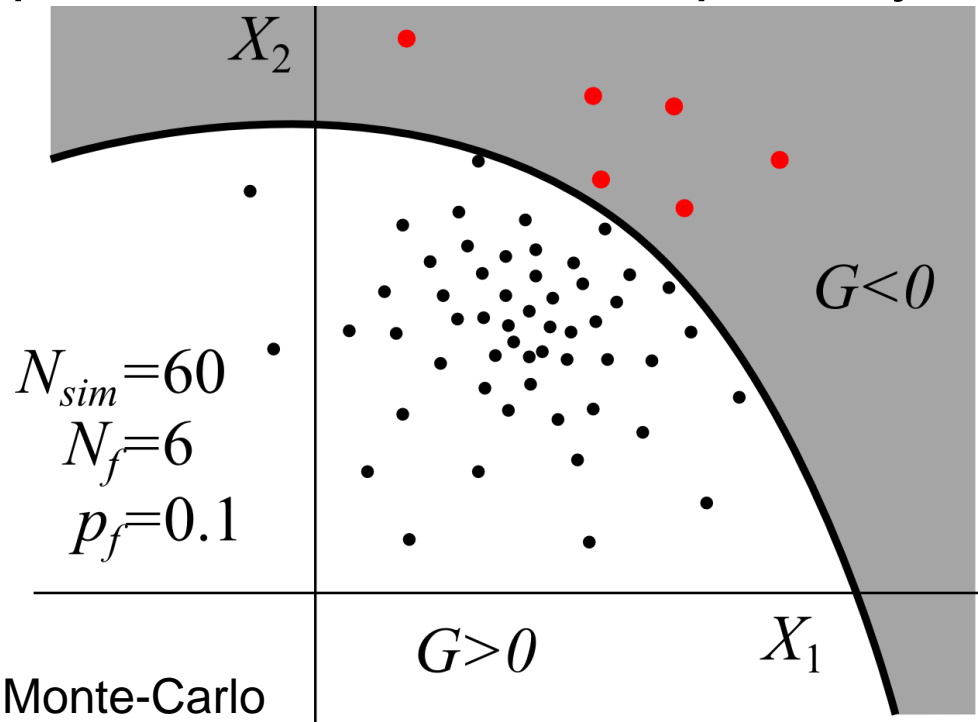
example taken from <http://fast10.vsb.cz/krejsa> (Martin Krejsa)

Obrázek 3. Monte-Carlo integrace

MC v pravděpodobnostních výpočtech

- generuje náhodné vstupy podle daných **rozdělovacích funkcí**
- poté určí, která realizace spadá do bezpečné oblasti či oblasti poruchy
- pravděpodobnost poruchy je počet realizací v oblasti poruchy dělený celkovým počtem

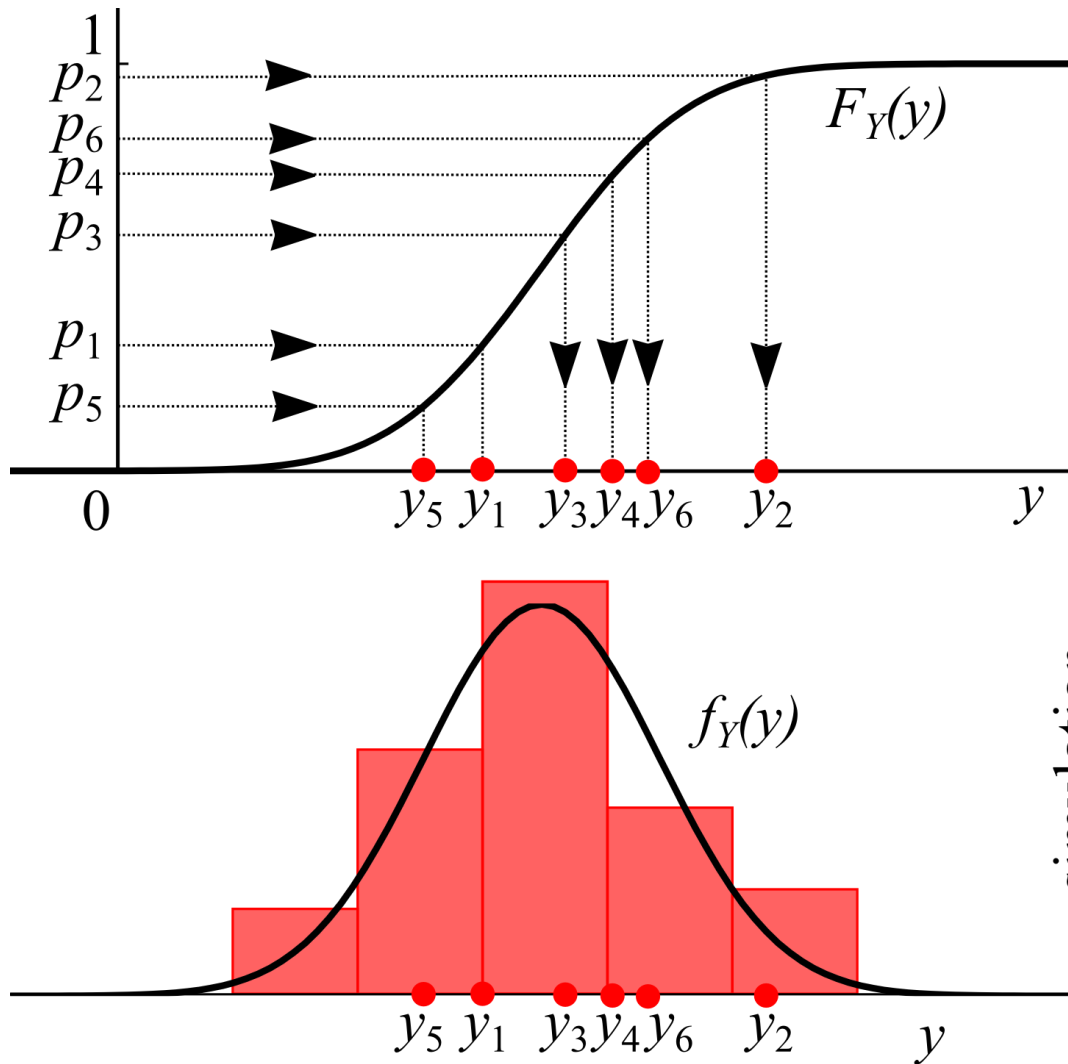
$$p_f \approx \frac{N_f}{N_{sim}}$$

Obrázek 4. Metoda Monte-Carlo

Simulace náhodných veličin

p_i generovány **náhodně** podle rovnoměrného rozdělení na intervalu 0-1

$$y_i = F_Y^{-1}(p_i)$$

	variable			
1	x_1	y_1	z_1	...
2	x_2	y_2	z_2	...
3	x_3	y_3	z_3	...
4	x_4	y_4	z_4	...
5	x_5	y_5	z_5	...
6	x_6	y_6	z_6	...
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮

simulation

Obrázek 5. Simulace náhodné veličiny

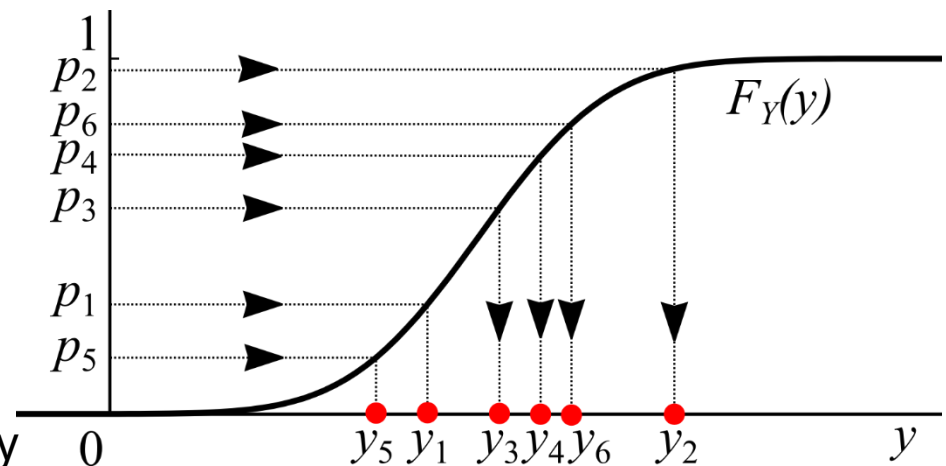
Simulace náhodných veličin

- jednoduché na použití a porozumnění
- robustní a přesné
- dostupné dobré generátory náhodných čísel – statisticky nezávislé s dlouho periodou opakování
- „pseudonáhodná čísla“

- komplikované zavádění statistické závislosti mezi veličinami
- nutný velký počet opakování pro dosažení přesných odhadů výsledných statistik

Obrázek 6. Simulace náhodné veličiny

Odhad pravděpodobnosti poruchy

–pro každý řádek simulační tabulky se vyčíslí rezerva spolehlivosti

– N_f = počet negativních $g(x_1, y_1, z_1, \dots)$

	variable				safety margin	
simulation	1	x_1	y_1	z_1	...	$g(x_1, y_1, z_1, \dots) < 0$ ✗
	2	x_2	y_2	z_2	...	$g(x_1, y_1, z_1, \dots) > 0$ ✓
	3	x_3	y_3	z_3	...	$g(x_1, y_1, z_1, \dots) > 0$ ✓
	4	x_4	y_4	z_4	...	$g(x_1, y_1, z_1, \dots) > 0$ ✓
	5	x_5	y_5	z_5	...	$g(x_1, y_1, z_1, \dots) < 0$ ✗
	6	x_6	y_6	z_6	...	$g(x_1, y_1, z_1, \dots) > 0$ ✓
	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	

➔

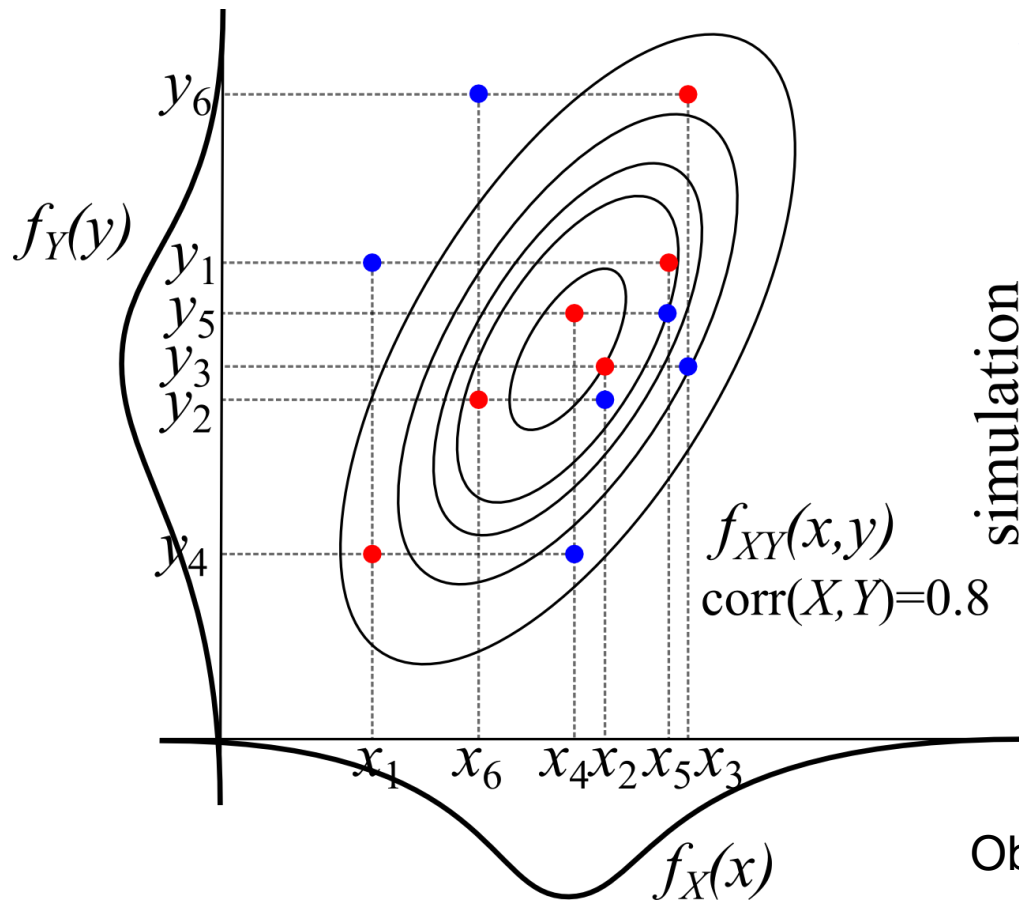
$$P_f \approx \frac{N_f}{N_{sim}}$$

Obrázek 7. Odhad pravděpodobnosti poruchy s použitím simulovaných vstupů

Korelace náhodných veličin

– lze ji zavést **přehazováním pořadí** simulovaných realizací –
toto bude podrobně probráno v části 6

$\text{corr}(X, Y) = 0.0$

$\text{corr}(X, Y) = 0.8$

variable			variable		
simulation	1	$x_1 \quad y_1$	simulation	1	$x_1 \rightarrow y_4$
	2	$x_2 \quad y_2$		2	$x_2 \rightarrow y_3$
	3	$x_3 \quad y_3$		3	$x_3 \rightarrow y_6$
	4	$x_4 \quad y_4$		4	$x_4 \rightarrow y_5$
	5	$x_5 \quad y_5$		5	$x_5 \rightarrow y_1$
	6	$x_6 \quad y_6$		6	$x_6 \rightarrow y_2$
	$\vdots$	$\vdots$		$\vdots$	$\vdots$

Obrázek 8. Zavádění korelace v MC

Pravděpodobnost vyjímečných událostí

- Jaká je pravděpodobnost, že padne **panna**?
- Jaká je pravděpodobnost, že padne **orel**?

- jednoduše lze odhadnout hozením mince 100 krát a podělením počtu orlů a panen celkovým počtem hodů (100)

- Jaká je však pravděpodobnost, že mince zůstane **stát na hraně**?

- Kolik hodů potřebujeme?
- Selhání stavební konstrukce!

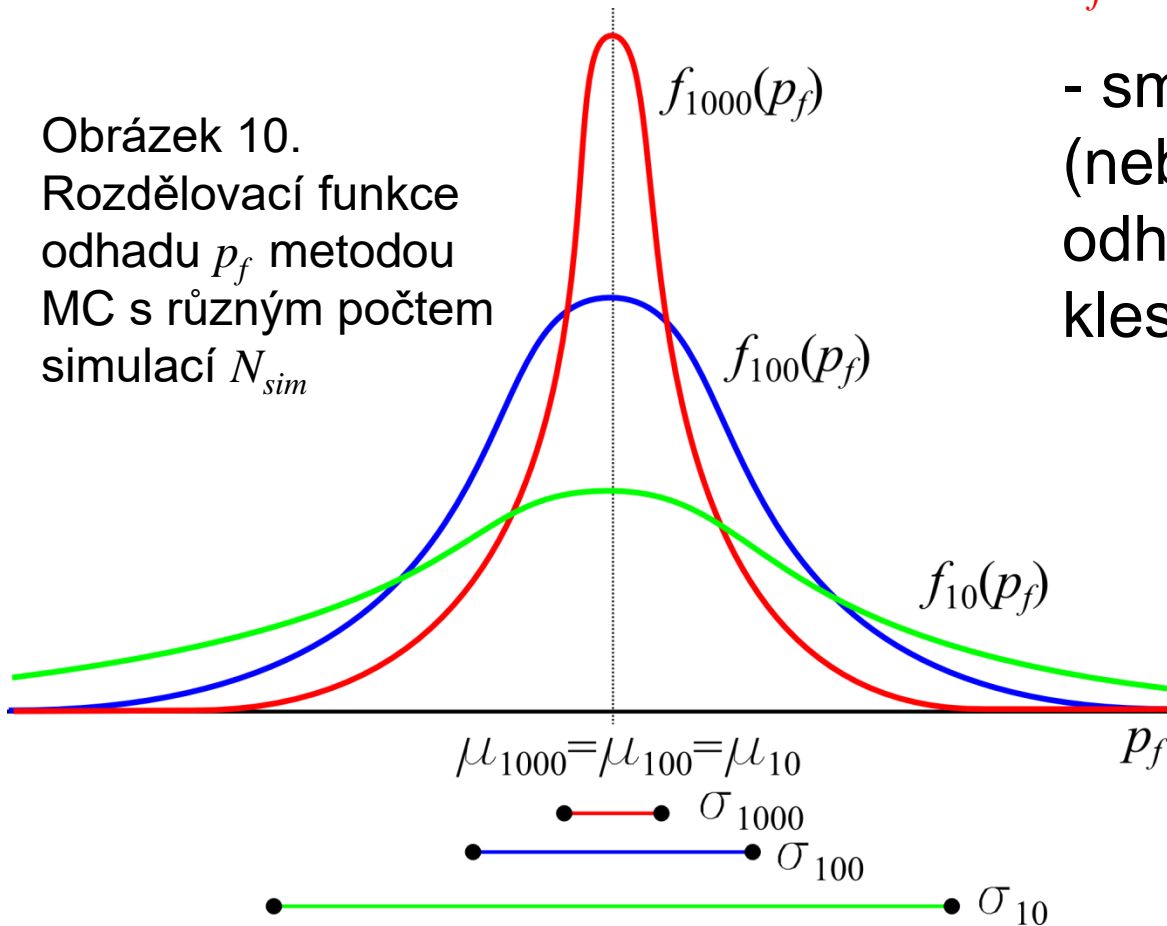
Obrázek 9. Jedno Euro

Odhad chyby

–pokaždé se vygeneruje **jiná sada** pravděpodobností $p_i \Rightarrow$ **jiné realizace** náhodných veličin $\Rightarrow$ **jiná** p_f

Obrázek 10.
Rozdělovací funkce odhadu p_f metodou MC s různým počtem simulací N_{sim}

- směrodatná odchylka (nebo **variční koeficient v**) odhadu pravděpodobnosti klesá s roustoucím N_{sim}

$$v_{p_f} \approx \frac{1}{\sqrt{N_{sim} p_f}}$$

Formální zápis metody MC

–definice „indikátorové“ funkce náhodného vektoru $\mathbf{x}$

$$\mathbf{1}[g(\mathbf{x}) < 0] = \begin{cases} 0 & g(\mathbf{x}) \geq 0 \\ 1 & g(\mathbf{x}) < 0 \end{cases}$$

–1 značí že $\mathbf{x}$ je v oblasti poruchy, 0 značí bezpečnou oblast

$$p_f = \int_{G < 0} f_{\mathbf{X}}(\mathbf{x}) d\mathbf{x} = \int_{\Omega} \mathbf{1}[g(\mathbf{x}) < 0] f_{\mathbf{X}}(\mathbf{x}) d\mathbf{x}$$

–numerické řešení integrálu

$$p_f = \frac{1}{N_{Sim}} \sum_{i=1}^{N_{Sim}} \mathbf{1}[g(\mathbf{x}_i) < 0] = \frac{N_f}{N_{Sim}}$$

tento člen je
schován v
generování
náhodných
veličin

LHS - vylepšení vzorkování

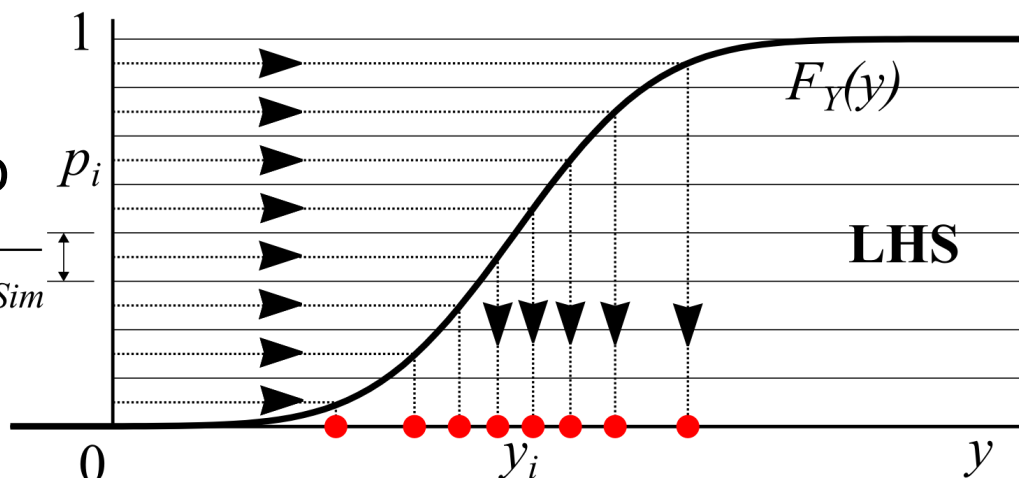
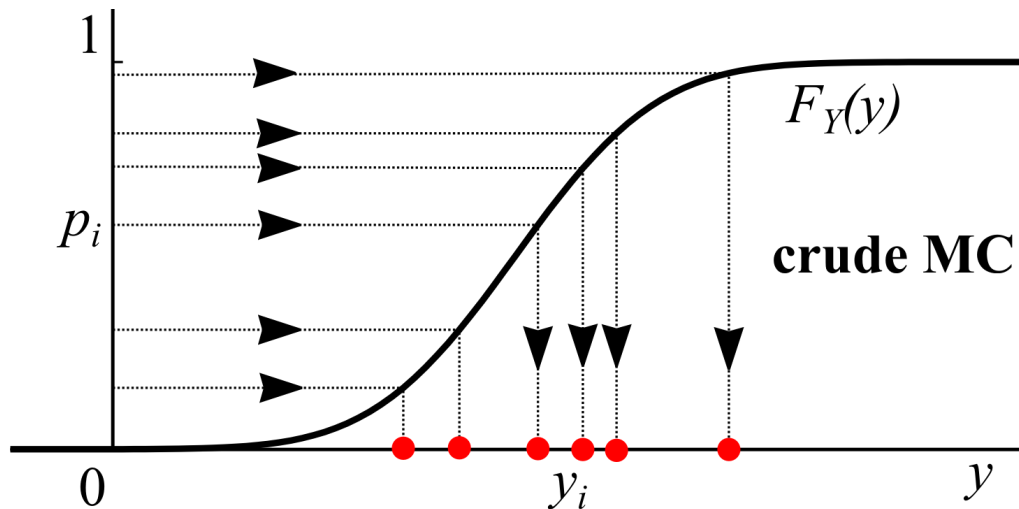
MONTE CARLO

- p_i vybráno náhodně
- jednoduché na použití i porozumnění
- možnost přidávat simulace

LATIN HYPERCUBE

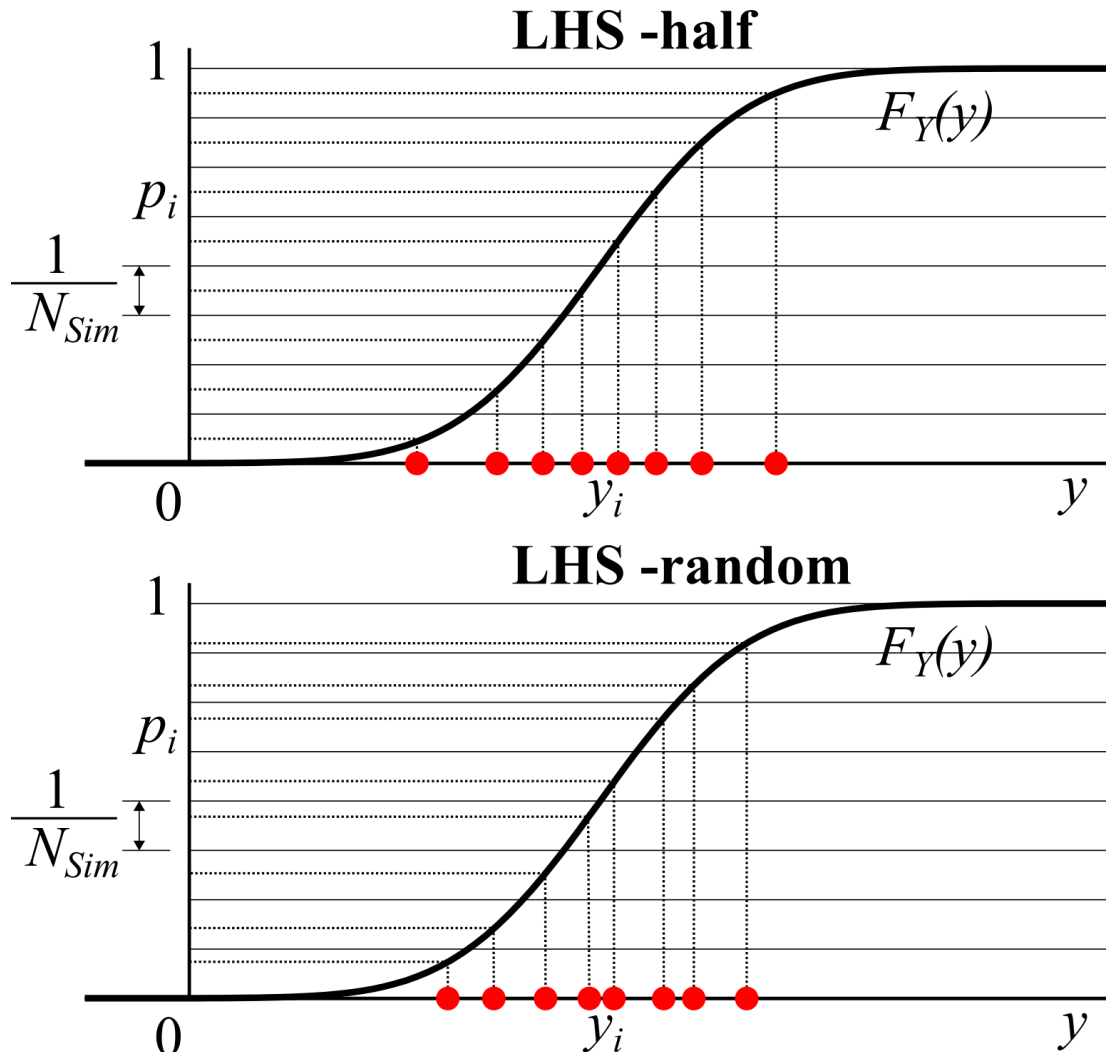
SAMPLING

- jedno p_i vybráno z každého z N_{sim} intervalů
- vysoká přesnost pro nízká N_{sim}
- složité přidávání simulací

Obrázek 11. MC & LHS

Různé druhy LHS

Obrázek 12. LHS half & LHS random

LHS – half (median)

–používá medián z každého intervalu

$$p_i = \frac{i - 0.5}{N_{Sim}}$$

pro $i \in \{1, 2, 3, \dots, N_{Sim}\}$

LHS - random

–používá náhodné p z každého intervalu

$$p_i = \frac{i - 1 + \text{rand}(0,1)}{N_{Sim}}$$

pro $i \in \{1, 2, 3, \dots, N_{Sim}\}$

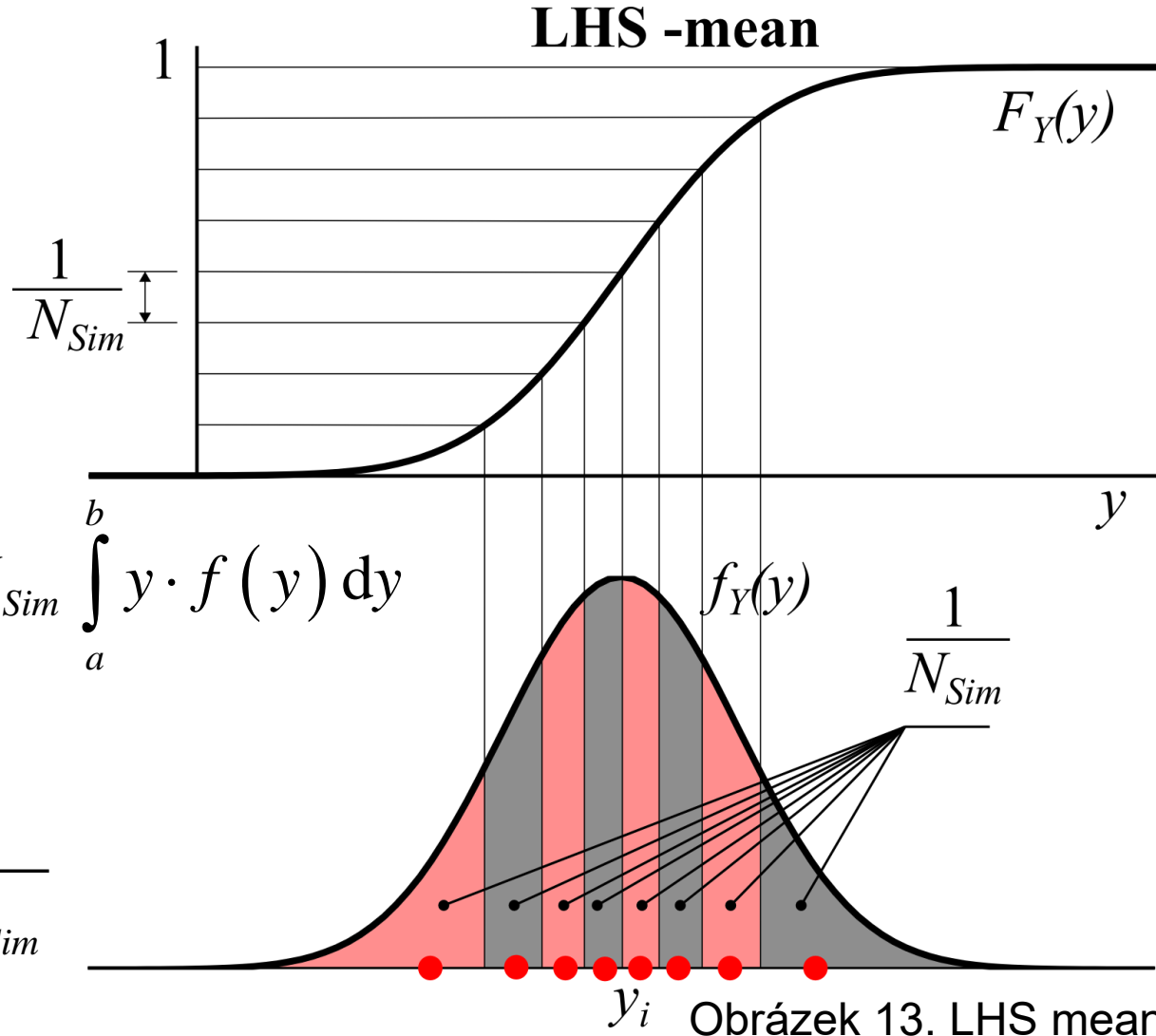
Různé druhy LHS

LHS - mean

–používá střední hodnotu každého z intervalů = **těžiště** intervalu

$$y_i = \frac{\int_a^b y \cdot f(y) dy}{\int_a^b f(y) dy} = N_{Sim} \int_a^b y \cdot f(y) dy$$

$$\text{kde } a = \frac{i-1}{N_{Sim}} \quad b = \frac{i}{N_{Sim}}$$

Obrázek 13. LHS mean

Importance sampling

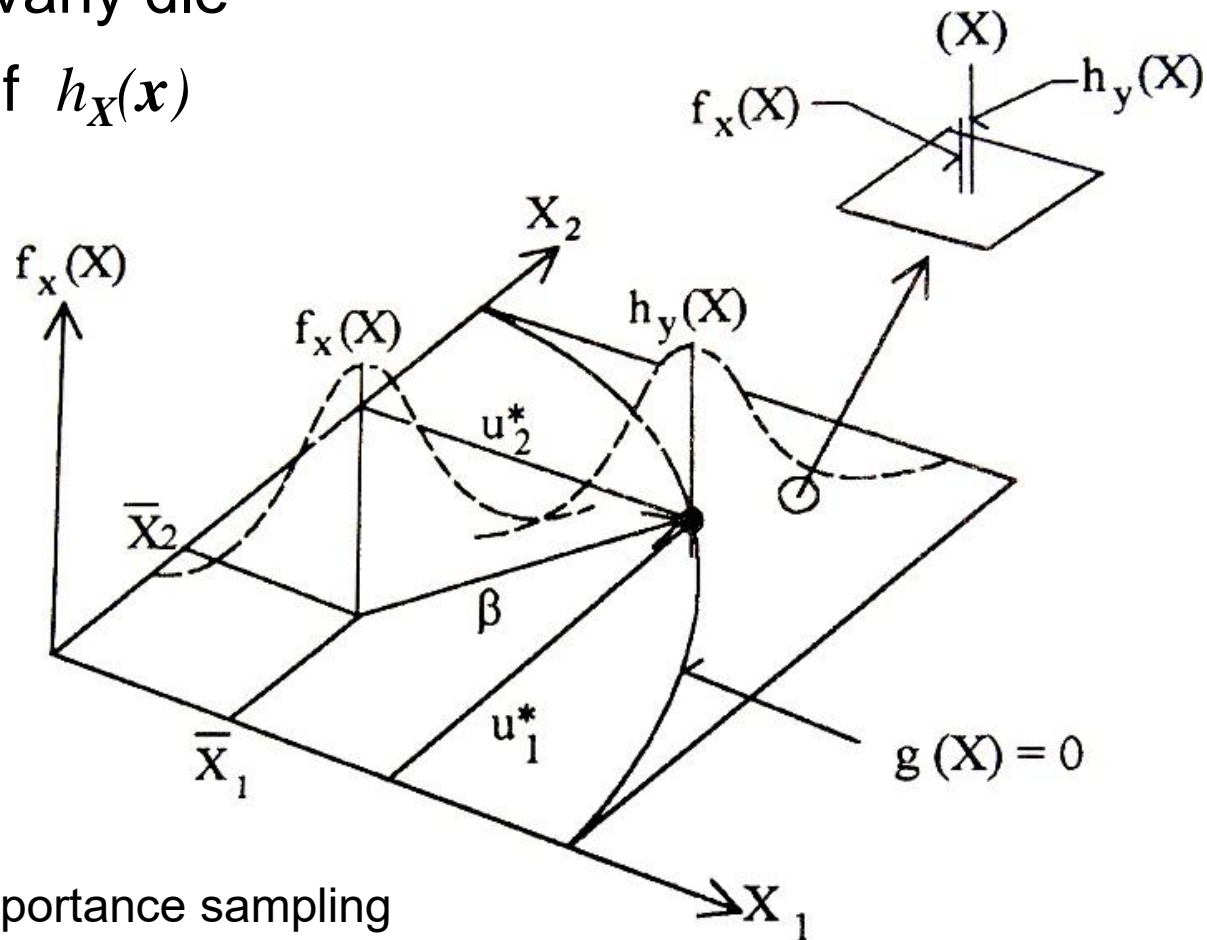
- základní myšlenka je generovat simulace **blíže oblasti poruchy**
- simulace jsou generovány dle

libovolně zvolené pdf $h_X(\mathbf{x})$

(váhová funkce)

- pak je ale nutné
výsledek opravit
členem

$$\frac{f_X(\mathbf{x})}{h_X(\mathbf{x})}$$

Obrázek 14. Importance sampling

Formální zápis Importance Sampling

–dříve uvedený formální zápis metody MC

$$p_f = \int_{\Omega} \mathbf{1}[g(\mathbf{x}) < 0] f_{\mathbf{X}}(\mathbf{x}) d\mathbf{x}$$

–ted' však probíhá generování podle $h_{\mathbf{X}}(\mathbf{x})$, je tedy nutné rovnici opravit

$$p_f = \int_{\Omega} \mathbf{1}[g(\mathbf{x}) < 0] \frac{f_{\mathbf{X}}(\mathbf{x})}{h_{\mathbf{X}}(\mathbf{x})} h_{\mathbf{X}}(\mathbf{x}) d\mathbf{x}$$

opravný člen

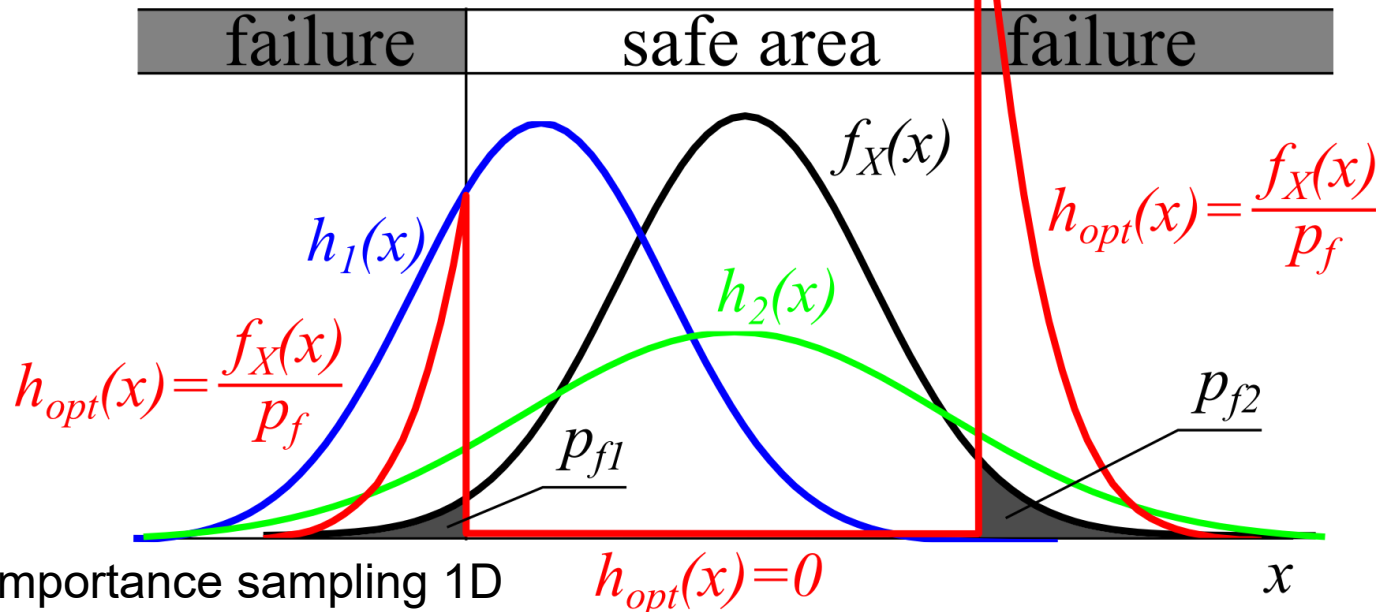
člen schovaný v generování náhodných veličin

–numerické řešení integrálu

$$p_f = \frac{1}{N_{Sim}} \sum_{i=1}^{N_{Sim}} \mathbf{1}[g(\mathbf{x}_i) < 0] \frac{f_{\mathbf{X}}(\mathbf{x}_i)}{h_{\mathbf{X}}(\mathbf{x}_i)}$$

Která pdf $h_X(x)$ je vhodná

- obecné řešení neexistuje
- většinou je dobré jen zvýšit směrodatné odchylky rozdělovacích funkcí = **importance sampling okolo středních hodnot**
- optimální** pdf $h_X(x)$ je nulová v bezpečné oblasti a proporcionalní k $f_X(x)$ v oblasti poruchy

Obrázek 15. Importance sampling 1D

$$h_{opt}(x) = 0$$

Importance sampling - komentáře

- váhová funkce: problém heuristického odhadu – typ, střední hodnota, rozptyl, ...
- malý rozptyl**: realizace jsou většinou v bezpečné oblasti jako u metody MC
- velmi velký rozptyl**: nestabilní výpočet, velký rozptyl odhadu pravděpodobnosti poruchy
- umožňuje odhad malých pravděpodobností poruchy při nízkém počtu simulací (např. 1000)
- daleko lepší ve srovnání s MC metodou při stejném počtu simulací:

$$D^2 [P_f]_{\text{Importance Sampling}} \leq D^2 [P_f]_{\text{Monte Carlo}}$$